



LASSÚ KERTÉSZKEDÉS

A slow gardening a kertészkedés egyszerre praktikus és filozofikus megközelítése. A lassú kertészkedés fókuszában a tudatos, örömteli kertészkedés áll, annak megtalálása, hogyan leljük örömünket a kertünkben viszonylag kevés, de éppen elegendő erőfeszítéssel.



Rózsát pompás vörös szárú mángolddal kombináló ágyás 2019-ben Kőszeg belvárosában



FOTÓ: ISTVÁNFY ZSÓFIA

Pázsitmentes, hangulatos kert

Miért tennénk nyomasztó teherre a kertészkedést, ha pihentető időtöltés is lehet?

Mindehhez alapvető fontosságú az adott talaj- és éghajlati viszonyoknak megfelelő, könnyen fenntartható növények telepítése. A legfontosabb azonban, hogy képesek legyünk elmerülni a kert nyújtotta élményben, élvezve a jelenlétet, az évszakok és a kert folyamatos változását, lehetőség szerint óvva a környezetet. Ha tudományosak akarunk lenni, a slow gardening – valamennyi egyéb slow-irányzathoz hasonlóan – az észlelési élményt középpontba helyező, ezáltal a gestaltpszichológiához köthető megközelítést jelenti: eredménycentrikusság helyett magára a folyamatra helyeződik a hangsúly. Nem véletlen, hogy a slow gardening fogalmát megalkotó és azt népszerűsítő amerikai *Felder Rushing* hetente jelentkező rádióműsora is *The Gestalt Gardener* címen fut a mississippi MPB rádióban, és állandó szlogenje: „Legyünk piszkosak!”

Mennyiség helyett minőség

A főként az olasz újságíró-szociológus *Carlo Petrini* nevéhez köthető, 1986-ra datálható és azóta világszerte népszerűvé vált slow food mozgalom a jól ismert amerikai gyorsétteremlánc által, a római Spanyol lépcső mellett megnyitandó új egység elleni társadalmi tiltakozásból nőtt ki magát. A slow food a gyorséttermek képviselte fast food – azaz gyorsétel – alternatíváját jelenti, és a helyi, jó minőségű alapanyagokból, a helyi gasztronómiai hagyományokon alapuló, gondosan elkészített és odafigyelve elfo-

KI AZ A FELDER RUSHING?

Egy hatvanas éveiben járó, hosszú hajú amerikai kertész és rádiós, akinek zöldujjú ősei állítólag rengeteg növényvel érkeztek az Újvilágba, a mai Egyesült Államok délkeleti részére. Felder Rushingnak a mai napig a nyugodtabb élettempójú déli Mississippi a bázisa, ahol vicces, újrahasznosított szobrokkal és burjánzó növényekkel teli, bohém kertet alakított ki. Bár korábban éppen a pázsitokra specializálódott, kertje immár szinte teljesen fűmentes – jóformán csak egy kis játékteherautónyi füves parcellája van, amivel rengeteg gondozási munkától szabadította meg magát. A slow gardening fogalmát megalkotó és azt népszerűsítő kedélyes kertész a rádiózás mellett több mint tucatnyi kertészeti könyv szerzője vagy társszerzője, többször cikkezett róla a *New York Times* is. Könnyed stílusát jelzi, hogy Fordja platóján kis kertet – „négy keréken guruló konténert” – rendezett be, így járja az országot és népszerűsíti kertészeti filozófiáját, ha éppen nem Európában ad elő.

gyasztott ételek kultusza. Fontos aspektusa a minőségnek a mennyiségi szempontok elé helyezése, illetve a személyes felelősség és tudatosság, beleértve a környezettudatosságot is. A koncepció az élet szinte min-

den területén teret nyert, slow-mozgalmak egész sorát indítva el a divatipartól a gyermeknevelésig.

Kertészkedés slow gardening módra

Szigorúan vett szabályok nincsenek, de van néhány igen szimpatikus javaslata az irányzatnak, amit mindenképp érdemes megfontolnunk:

- Legyünk türelmesek, ne akarjunk azonnali eredményt. A kertészkedés az akár több évtizedes idődimenziókról, a magról vagy apró palántákból nevelt növényekről, a lassulásról, és a folyamatos finom változásokról szól. Élvezzük magát a folyamatot, ne csak a végeredményt!
- Ne törődjünk a trendekkel, mások tökéletességre törekvő kertstílusával. A kertészkedés nem verseny, nem kell legyőznünk senkit. Inkább érezzük jól magunkat, és próbáljuk meg elfogadni, hogy a kertünkben néha van egy kis káosz, rendetlenség. Ez így természetes.
- Ha tehetjük, mellőzzük az elektromos be rendezéseket, használjunk seprőt, kézi sövénynyíró ollót és fűnyíró, élvezzük a csendet, a lassú, figyelmet igénylő kétkezi munkát a szabadban.
- Kísérletezzünk saját termesztésű ehető növényekkel. Már a legkisebb napsütötte ablakban is nevelhetők fűszernövények, de akár tépősalátával is próbálkozhatunk edényben. A koktélpáradicsom kezdő kertészeknek is sikerélményt ad, a saját termékek friss íze, illata pedig semmihez sem fogható. Szerencsére a megízlelhető haszonnövények sokszor igen mutatósak –



Egy esővízgyűjtő akár szép is lehet

gondoljunk csak a zsályákra (pl. *Salvia officinalis*) vagy a színes szárú mángoldokra – így dísznövényeink között is megállják a helyüket.

- Használjuk bátran a kezünket. Ha nem szúrós, mérgező növényvel dolgozunk, illetve a bőrünk nem különösebben érzékeny, kiskertünkben, balkonládánkban bátran dolgozzunk kesztyű nélkül. A talaj savai ugyan kicsit érdessé tehetik a bőrünket, kárpótlásul viszont érzékeljük a talaj finom szerkezetét és a növényeink textúráját.

- A tavaszi és a nyári virágpompa, valamint az őszi lombszínűződés mindannyiunkat elbűvöl, a zöldek finom árnyalatainak, illetve a komorabb téli színek és a zúzmaralepte ágak szépségének meglátásához ugyanakkor esetleg szoktatni kell a szemünket – de érdemes.

- A kertünk tele van hangokkal. A kifinomult japán kertkultúrában, bármilyen hihetetlen, de a hangok – a bambusz suhogása, a víz csobogása – is a kompozíció részét képezték. Érdemes lehet „kinyitnunk” a fülünket ezekre a finomságokra is.

- Ügyeljünk a környezetünkre, ne terheljük feleslegesen, törekedjünk a biokertészeti módszerek alkalmazására. Már az elején érdemes megteremteni kertünkben a nyugodt, természetes kertészkedés feltételeit a problémás növények elkerülésével.

- Felejtjük el, de legalábbis csökkentjük kertünkben a víz-, energia- és munkaigényes pázsitot. Helyettesítsük virágos réttel, talajtakarókkal, beporzókat vonzó évelőkkel, cserjékkel és fákkal. Legyen a kertünk változatos, az apró állatoknak menedéket jelentő oázis.

- Kerüljük a csak vegyszerekkel életben tartható növények telepítését, hiszen ezek a legkevésbé sem környezetbarátok, ráadásul komoly munkát is rónak ránk. Hazai viszonyok között ilyenek sajnos a tuják (*Thuja sp.*), a puszpángok (*Buxus sempervirens*) és immár a kúszó kecskerágók (*Euonymus fortunei*) is, helyettük használhatunk tiszafát (*Taxus baccata*), örökzöld mirtuszloncot (*Lonicera nitida*), illetve a számtalan kúszó



Edényben termesztett saját burgonya



Zöldségeskerti csapként kelt új életre a bontott talpfa

talajtakaró növény valamelyikét. És persze nem muszáj csak örökzöldekben gondolkodnunk.

- Részesítsük előnyben a nyíratlan – csak alkalmankénti igazítást, ifjítást igénylő –, nem túl gyorsan növekvő, pompás és ellenálló sövényeket. Eerre alkalmas cserjék például a télen korallpiros vesszőivel ragyogó fehér som (*Cornus alba 'Sibirica'*), a kedves virágaival díszítő rózsálc (Weigela sp.), az aranyfa (*Forsythia x intermedia*) és a vattás

virágpamacsával és pompás őszi lombjával egyaránt mutatós csereszömörce (*Cotinus coggygria*).

- Gyűjtsük és cseréljünk magot, ajándékozzuk el a túlszaporodott növényeinket, osszuk meg az ismereteinket. Helyi, de legalábbis környékbeli termesztőktől igyekezzünk beszerezni a növényeinket. Legjobbak, amelyek a saját kertünkben, illetve a szomszédainknál már beváltak.

- Gyűjtsük az esővizet, bánjunk takarékosan alapvető természeti erőforrásunkkal. 2020-ban árutőzsdén jegyezhető terméké vált a víz, ami egyértelműen felhívja a figyelmet korlátozott mennyiségére. Részesítsük előnyben a szárazságtűrő növényeket, a víztakarékos – például csepegtető – öntözési módokat. Bár a hozzáértők szerint egy komolyabb esővízgyűjtő ciszterna ára belátható időn belül nem térül meg a hazai viszonyok között, ez idővel megváltozhat. Egy-két vízgyűjtő hordó a dézsás növényeink számára mindenképpen hasznos lehet.

- Komposztáljunk és hasznosítsunk újra, amit lehet. Az újabb kutatások azt mutatják, hogy még az allelopátiás – a környező növények fejlődését gátló – anyagot tartalmazó diólevél is tökéletesen komposztálódik bő egy év alatt. A biokertészeti oldalak számtalan hasznos tanácsot nyújtanak a témában, a kérdést azonban nem szükséges túlbonyolítani, jó tudni, hogy a régi időkben egy egyszerű kertvégi halomban gyűlt a zöldhulladék, ami alól egyszerűen kitermelték az érett komposztot.

A slow gardening végső soron arról szól, hogy élvezzük a kertünket, tanulunk belőle, dolgozunk benne, fogyasztjuk a terményeit és vele együtt fejlődünk magunk is. A kert nyújtotta élményeken keresztül a nagy egészhez, magához a természethez kapcsolódunk. Célszerű lehet a kertünket és hozzáállásunkat ennek az élményszerző, természetes koncepciónak megfelelően alakítanunk. Miért tennénk nyomasztó teherre a kertészkedést, ha pihentető időtöltés is lehet?

Istvánffy Zsófia



ISTVÁNFFY ZSÓFIA
kertépítési tanácsadó

SLOWGARDEN

Kertépítési tanácsadás
fenntartható kertek építéséhez

istvanffy.zsolia@slowgarden.hu

